

Arbeid med skriving i norsk skule – forventningsnormer i bruk

Kva må gjerast med skriveopplæringa?

Oslo 10.04.2014

Synnøve Matre, HiST/Skrivesenteret

*Developing national standards for the
assessment of writing.*

A tool for teaching and learning

NFR-prosjekt, 2012-2016

Kortnamn: *Normprosjektet*

Normprosjektet

Stor intervensjonsstudie om

- skrivning som grunnleggjande ferdigheit i ulike fag (jf. LK06) og
- vurdering av skrivning

Målsettinga vår:

- Å utvikle og prøve ut eksplisitte forventningsnormer for skrivning, og
- å finne ut kva effekt desse kan ha på elevane sin skrivekompetanse og lærarane sin vurderingspraksis.

Forskargruppa:

- Prof. Synnøve Matre (prosjektleder), HiST
- Førsteam. Randi Solheim (nestleder), HiST
- Førsteam. Hildegunn Otnes, NTNU
- Prof. Lars S. Evensen, NTNU
- Prof. Kjell Lars Berge, UiO
- Prof. Ragnar Thygesen, UiA
- Prof. Astrid B. Eggen, UiA

Stipendiatar

Trine Gedde-Dahl, Sindre Dagsland, HiST/NTNU;
Jannike Ohrem Bakke, HiVe/UiO

Fleire masterstudentar frå dei ulike institusjonane

«Satelittprosjekt»

Tekstforskarar frå Høgskulen i Vestfold, Høgskulen i Oslo, HiST. Vurderingsprosj. frå Høgskulen i Telemark

Internasjonale samarbeidspartnarar

Frå New Zealand, Skottland

Internasjonal referansegruppe

Frå Australia, USA, Finland, Sverige

Forskingsspørsmåla

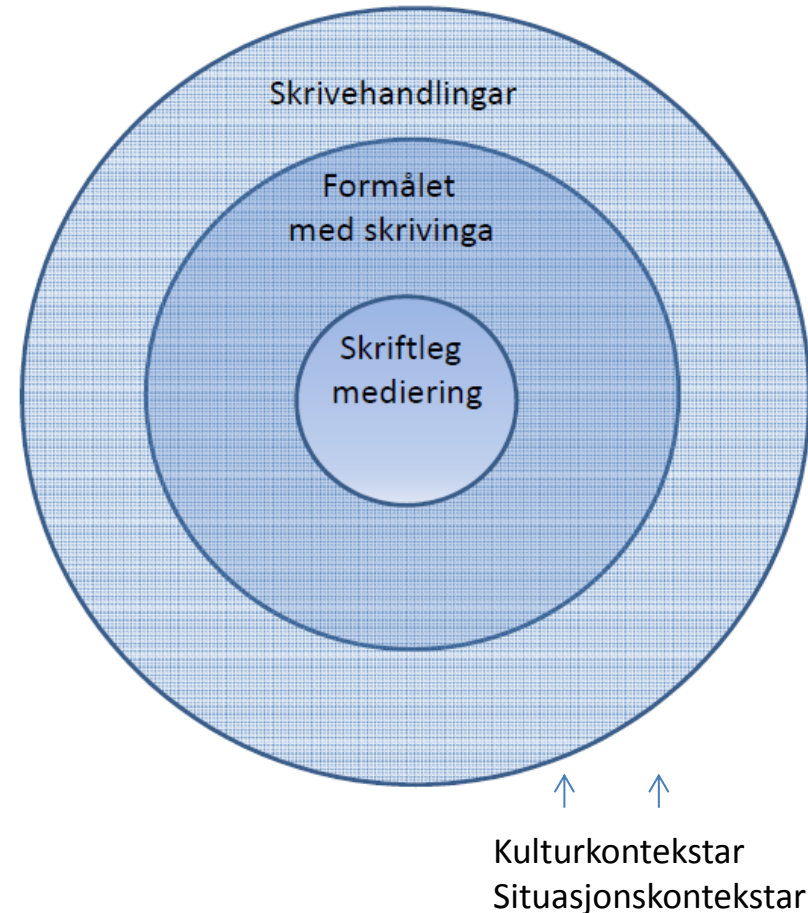
1. Kva er det rimeleg å forvente av skrivekompetanse hos elevar på 5. og 8. trinnet?
(→ utvikling av forventningsnormer)
2. Kva verknad kan bruk av felles forventningsnormer ha på lærarane si vurdering av elevtekstar?
3. Kva verknad kan bruk av felles forventningsnormer ha på utviklinga av elevane sin skrivekompetanse?
(→ implementering av forventningsnormene)

Eit funksjonelt syn på skrivning

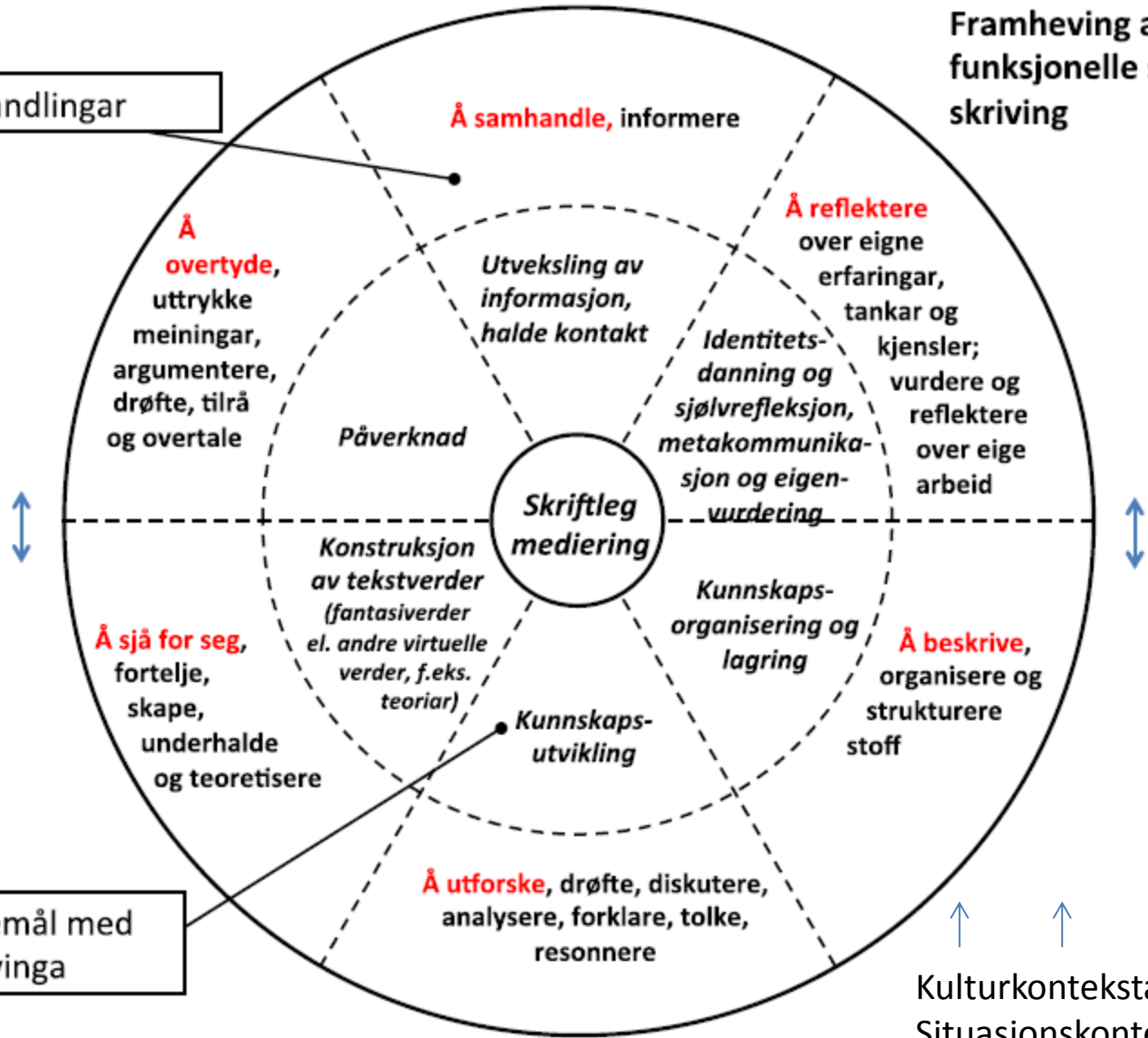
Kvifor skriv vi? Kva brukar vi skrivinga til? Korleis får vi gitt uttrykk for intensjonane våre?

- Ulike *skrivehandlingar* kan nyttast til ulike *formål* (t.d. *beskrive* noko for å *systematisere kunnskap*)
- Korleis brukar vi ulike *medieringsressursar* for å oppnå det vi ønskjer?

Skrivehandlingar

Framheving av funksjonelle sider ved skriving

Føremål med skrivinga

Kulturkontekstar
Situasjonskontekstar

Design

- Fase 1: Utvikling av forventningsnormer
- Fase 2: Implementering av forventningsnormene
- 20 ulike samarbeidsskular, elevar frå 3. og 4., 6. og 7. trinn
- Systematisk samarbeid med om lag 500 lærarar for å utvikle ei felles forståing av
 - skrivning
 - forventningar om skrivekompetanse
 - summativ og formativ vurdering

Fase 1: Utvikling av forventningsnormer

Metodisk tilnærming:

- Lydopptak av vurderingssamtalar
- Fortolkande analyse

Vurderings- område

- **Kommunikasjon**

mottakarperspektivet,
posisjonering,
overskrifter...

- **Innhald**

fagkunnskap (avh. av fag
og teksttype), relevant
informasjon, utdjuping,
beskrivingar...

- **Tekstopppbygging**

makrostruktur, inndelingar,
tekstbinding...

- **Språkbruk**

ordval, fagterminologi,
setningsoppbygging, variasjon...

- **Rettskriving og formverk**

- **Teiknsetting**

- **Bruk av skriftmediet**

grafisk utforming, handskrift,
multimodalitet...

Døme på forventningsnormer

frå vurderingsområdet *Språkbruk*

5. trinn: Skrivaren skal ...

- bruke fullstendige forteljande setningar, spørje- og bydesetningar
- bruke utbygde substantivfrasar
- ha noko variasjon i byrjinga av setningar
- bruke eit relevant og variert ordtilfang, mellom anna omgrep frå skolefag
- ha innslag av språklege verkemiddel
- meistre bruk av indirekte og direkte tale som eit verkemiddel.

8. trinn: Skrivaren skal ...

- byggje opp komplekse og varierte setningar
- bruke eit relevant, variert og presist ordtilfang, også fagomgrep
- bruke ein relevant språkleg stil
- bruke varierte språklege verkemiddel.

Fase 2: Intervensjonen

Deltakarar:

- Elevar på 3., 4., 6. og 7.trinn – og lærarane deira
- Lærarar og forskarar i tett samarbeid over to år
- 4 kontrollskular

Arbeidet på skulane

- Prosjektarbeidet inngår i den ordinære skriveopplæringa til elevane
- Lærarane integrerer perspektiva på skriving og vurdering i fagplanar og skriveoppgåver
- Elevane skriv seg gjennom skrivehjulet i løpet av eit år → seks ulike skrivehandlingar, fordelt på ulike fag
- Lærarane vurderer elevtekstar med støtte i forventningsnormene og vurderingsverktøya.
- Forskarane er samarbeidspartnarar og rettleiarar

Erfaringar frå arbeid med skriveoppgåver

- Lite refleksjon blant lærarane over utforming av skriveoppgåver (- også bl oss forskarar)
- Mange oppgåveformuleringar gir upresise oppdrag. «Fortel om ...» og «Skriv om ...» går igjen
- Å formulere gode og tydelege skriveoppgåver er viktig og vanskeleg

Råd:

korleis lage skriveoppgåver?

- Skriveoppgåvene må eksplisitt uttrykkje kva ein vil at elevane skal gjere: *beskrive, reflektere, overtyde, utforske, førestille seg* etc. Ein må gi tydeleg melding om **skrivehandling** (jf. skrivehjulet)
- Elevane må få vite kva **formålet** med skrivinga er. Kvifor skal dei skrive? Er det for å systematisere og/el lagre kunnskap, utforske og finne fram til ny kunnskap, påverke nokon, konstruere tekstverder etc. (jf. skrivehjulet)?
- Elevane bør også få vite kven som skal lese det dei skriv. Kven er **mottakar**?

Nokre døme på oppgåver

Skrivehandling	Oppgåveformulering
Reflektere	I nærmiljøet ditt finnes det flere kirkebygg. Ett av dem kjenner du bedre enn de andre. <i>Reflekter</i> over ditt forhold til dette bygget. Hva betyr det for deg? Skriv en tekst om dette, og tenk deg at du selv kan lese den om 10 år. (7. kl.)
Beskrive	
Utforske	
Sjå føre seg / førestelle seg	
Overbevise	
Samhandle	

Skrivehandling	Oppgaveformulering
Reflektere	
Beskrive	• Skriv en tekst der du <i>beskriver</i> et dyr som lever på fjellet. Du skal skrive noe om hvordan det ser ut, hva det lever av, spesielle kjennetegn og hvordan det lever. Lag en illustrasjon til teksten. Du skal lese teksten for fadderbarnet ditt. (6. kl.) • <i>Forklar</i> en tredjeklassing hva multiplikasjon er og hvorfor vi må kunne det. (7. kl.)
Utforske	
Forestille seg	
Overbevise	
Samhandle	

Skrivehandling	Oppgaveformulering
Reflektere	
Beskrive	
Utforske	• Skriv ei tekst der du <i>beskriv og utforskar</i> skilnaden i busetnad og levevis i to land.• Skriv om hvordan du gjorde dine værobservasjoner. Sammenlign resultatene med langtidsvårselet fra yr.no over samme periode. Finn forskjeller og likheter mellom vårselet på yr og dine observasjoner. Gi eksempler. Hvor pålitelig er værvarslingen? (6. kl.)
Forestille seg	
Overbevise	
Samhandle	

Skrivehandling	Oppgåveformulering
Reflektere	
Beskrive	
Utforske	
Forestille seg	
Overbevise	• Du skal presentere et selvvalgt land i Europa, hvor du skal <i>overbevise</i> leseren om at hit må de dra. (6. kl.)• Skriv en tekst til en ordfører i en by som ikke kildesorterer. Forklar hva kildesortering er. <i>Argumenter</i> deretter for hvorfor det er viktig å kildesortere. (4. kl.)
Samhandle	

Elevskrivningar –
korleis kan vi hjelpe dei vidare?

- Eg kan dessverre ikkje leggje ut elevteksten som vart presentert på konferansen. Som eit alternativ til analysen av denne viser eg til ein nyleg publisert artikkel med liknande analyse av ein annan tekst, nemleg «Jernets egenskaper».
- De finn artikkelen ved å klikke på denne lenka:
http://www.videnomlaesning.dk/wp-content/uploads/videnom_15_8.pdf

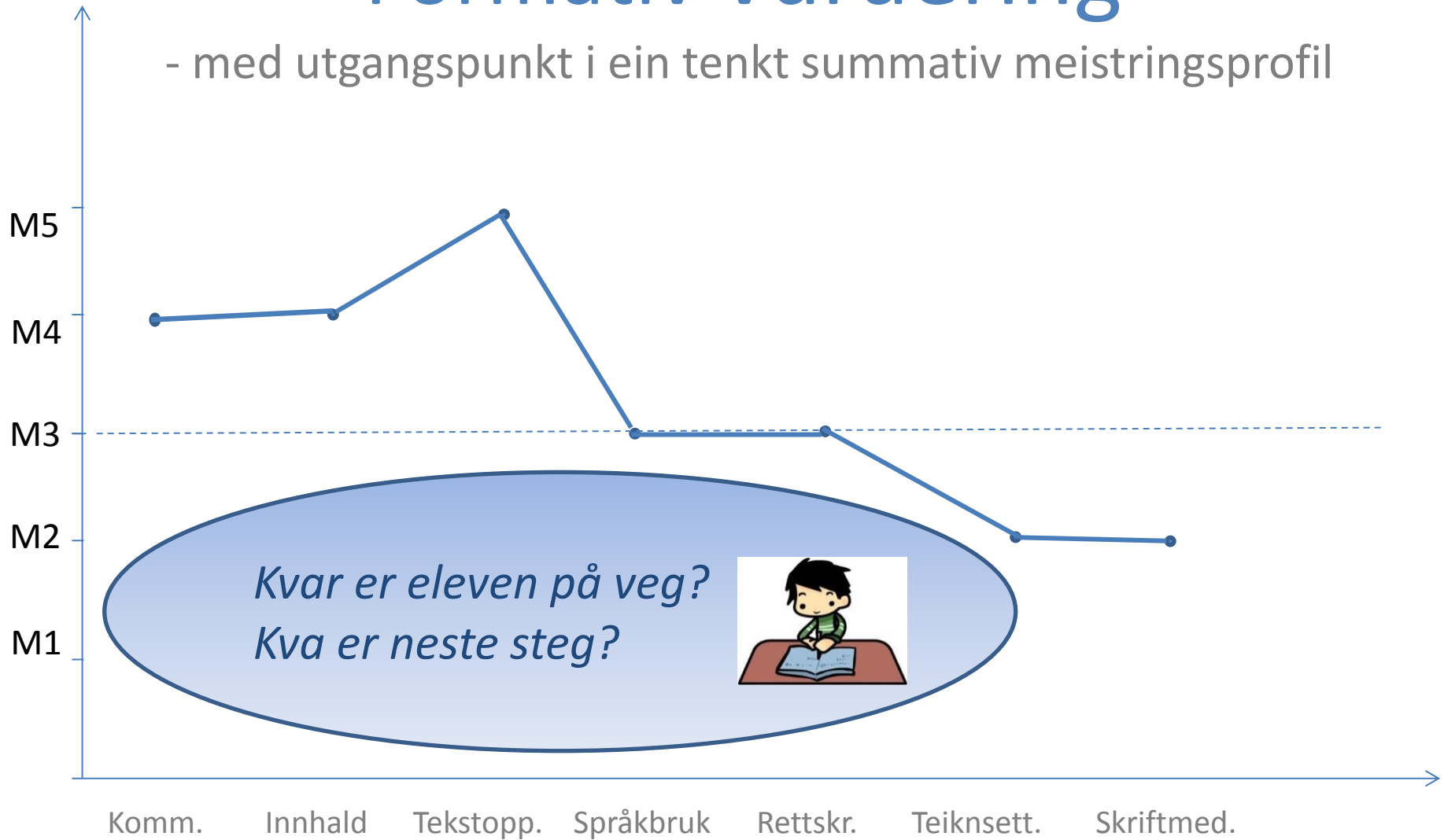
Forventningnormene og vurdering

- Forventningnormene dannar grunnlag for vurdering av elevtekstar
- Dei ulike vurderingsområda blir vurdert opp mot ein femdelt skala
- Resultatet blir ein meistringsprofil (sjå neste bilde) – ei nyansert framstilling av kva eleven har fått til
- Denne profilen dannar eit godt grunnlag for formativ tilbakemelding til eleven
- Forventningnormene finn de i fullversjon på nettsida til Normprosjektet under Ressursar
<http://norm.skrivesenteret.no/>

Formativ vurdering

- med utgangspunkt i ein tenkt summativ meistringsprofil

Formativ tilbakemelding

- Kva vil vi framheve i tilbakemeldinga på elevens tekst? Og kvifor?
- Korleis kan tilbakemeldinga formulerast og formidlast til eleven?

Ta utgangspunkt i normene

- ta så omsyn til felles læringsmål
- ta også omsyn til enkeltelevens prestasjon i lys av tidlegare arbeid

Ta omsyn til kva som vil fungere best for den enkelte eleven.

Overordna mål...

- Å bidra til...
 - betre vurderingspraksis
 - større tolkingfelleskap
 - betre skriveundervisning
 - auka skrivekompetanse

Meir informasjon om Normprosjektet:
www.norm.skrivesenteret.no

synnove.matre@hist.no
randi.solheim@hist.no

